

29.01.2025 Ulkoministeriön, sisäministeriön ja Kriisinhallintakeskuksen siviilikriisinhallinnan viestintästrategia

Siviilikriisinhallinta entistä tunnetummaksi ja houkuttelevammaksi

1. Lähtötilanne ja tausta

Siviilikriisinhallinnan keskeisimmät kansalliset toimijat ovat ulkoministeriö, sisäministeriö sekä sisäministeriön yhteydessä toimiva Kriisinhallintakeskus (CMC Finland). Näiden roolit on määritelty siviilikriisinhallintalaissa (Laki siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan 30.12.2004/1287). Ulkoministeriö päättää siviilikriisinhallintaoperaatioihin osallistumisesta ja sisäministeriö vastaa puolestaan kotimaan valmiuksien järjestämisestä.

Operatiivisesti kotimaan valmiuksista vastaa Kriisinhallintakeskus, joka kouluttaa, rekrytoi ja varustaa siviilikriisinhallinnan asiantuntijat ja toimii heidän työnantajanaan sekä harjoittaa alaan liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa. On oleellista, että näiden kansallisten toimijoiden viestintä liittyen siviilikriisinhallintaan on koordinoitua ja viesteiltään yhtenäistä. Tästä vastaa CMC:n säännöllisesti kokoon kutsumana viestinnän työryhmä.

Suomen osallistuminen kansainväliseen siviilikriisinhallintaan on linjattu useassa ohjaavassa dokumentissa:

- Siviilikriisinhallinnan kansallinen strategia (2008/2014)
- Suomen kokonaisvaltainen kriisinhallintastrategia (2009)
- Petteri Orpon hallituksen ohjelma (2023)
- Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (2024)
- Vaikuttavaa kriisinhallintaa: Kriisinhallinnan parlamentaarisen komitean suosituksia Suomen kriisinhallinnan kehittämiseksi (2021)
- Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2021)

Suomella on jatkuvasti keskimäärin noin 120 siviilikriisinhallintatehtäviin lähetettyä asiantuntijaa EU:n, YK:n, Etyj:n ja Naton palveluksessa siviilikriisinhallintaoperaatioissa sekä sihteeristötehtävissä.

Suurin osa suomalaisista asiantuntijoista (lähes 100) palvelee EU-tehtävissä. Siviilikriisinhallinta on keskeinen osa EU:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa (YTPP).

Suomi on toiminut EU:ssa esimerkkimaana kansallisesta viestintäsuunnittelusta. Kriisinhallintakeskuksen ja linjainministeriöiden yhteinen viestintäsuunnitelma laadittiin jo vuonna 2017, ja se oli laatuaan ensimmäinen EU-jäsenmaiden joukossa.

Suomi on ollut vahvasti vaikuttamassa myös EU:n siviilikriisinhallinnan kehittämistä koskevan tavoitesopimuksen (Civilian CSDP Compact) laatimiseen vuosina 2018 ja 2023. Viimeisimmän tavoitesopimuksen sitoumuksiin kuuluu viestintästrategioiden tärkeyden tunnustaminen osana resilienssiä hybridiuhkia ja disinformaatiota vastaan. Jäsenmaat myös sitoutuvat sopimuksessa vahvistamaan siviilikriisinhallinnan strategista viestintää kansallisella tasolla.

Tämän viestintästrategian tarkoituksena on sopia viestinnän yhteiset tavoitteet, kohderyhmät sekä keskeisten viestien sisällöt. Myös Kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea (2021) suosittaa viestinnän kehittämistä "tavalla, joka lisää laajasti ymmärrystä kriisinhallinnan luonteesta ja kehitystrendeistä, kriisinhallintaosallistumisen hyödyistä Suomelle sekä kiinnostuneiden mahdollisuuksista hakeutua kriisinhallintatehtäviin."

2. Viestinnän tavoite

Viestinnän tavoite on vahvistaa siviilikriisinhallinnan myönteistä näkyvyyttä Suomessa, selkeyttää siviilikriisinhallinnan käsitettä ja sisältöä, varmistaa vankka julkinen tuki sekä saavuttaa siviilikriisinhallintatehtäviin tarvittavien asiantuntijoiden kiinnostus tähän työhön.

Viestinnällään ministeriöiden ja Kriisinhallintakeskuksen tulee:

- Tehdä siviilikriisinhallintatoiminnasta tunnettua ja arvostettua. Tavoitteena on, että siviilikriisinhallinnasta tulee mieleen suomalainen oman alansa huippuasiantuntija, joka rakentaa hyvää hallintoa ja edistää vakautta operaatioalueilla;
- Vakiinnuttaa ajatus, että siviilikriisinhallinta on työtä konfliktista kärsivien maiden auttamiseksi, joka onnistuessaan myös osaltaan parantaa Suomen ja muun Euroopan sisäistä turvallisuutta;
- Edistää myönteistä asennetta siviilikriisinhallinnassa saavutettavaa kokemusta ja osaamista kohtaan vakuuttamalla työntajat siitä, että myös nämä hyötyvät lähettäessään asiantuntijoita kansainvälisiin tehtäviin;
- Tehdä siviilikriisinhallintakoulutusta sekä alan tutkimus- ja kehittämistyötä paremmin tunnetuksi eri asiantuntijaryhmien keskuudessa;
- Pitää esillä läpileikkaavia teemoja: ihmisoikeuksia, tasa-arvoa sekä nuorten roolia kriisinhallinnassa.

3. Perusviestit

Yhteisesti sovitut ja käytetyt perusviestit tehostavat viestintää. Alle kirjatut perusviestit luovat ytimen kaikelle siviilikriisinhallintaan liittyvälle viestinnälle.

Yleiset viestit:

Mitä on siviilikriisinhallinta?

- Siviilikriisinhallinnan tavoitteena on yhteiskunnan toimintaedellytysten rakentaminen kriisialueille ulkopuolisen, ei-sotilaallisen asiantuntija-avun voimin.
- Siviilikriisinhallinta ehkäisee konflikteja sekä ylläpitää rauhaa ja vakautta, vahvistaen julkista hallintoa, oikeusvaltioperiaatteita, ihmisoikeuksia ja demokratiaa.
- Siviilikriisinhallinta on esimerkiksi neuvonantoa, tarkkailua, koulutusta sekä institutionaalisten reformien tukemista.

Suomen rooli siviilikriisinhallinnassa:

- Suomi osallistuu kansainväliseen siviilikriisinhallintaan merkittävällä panoksella. EU:n piirissä olemme yksi eniten asiantuntijoita lähettävistä jäsenmaista.

- Lähettämämme asiantuntijat toimivat EU:n, YK:n, Etyjin ja Naton tehtävissä, jotka tukevat ja vahvistavat hauraiden valtioiden viranomaisia koulutuksen, neuvonannon tai tarkkailutoiminnan kautta.
- Kansainväliset yhteistyökumppanit arvostavat suomalaisten asiantuntijoiden työtä ja koulutusta.
- Noin 40 prosenttia Suomen lähettämistä asiantuntijoista on naisia. Naisiasiantuntijoiden määrää pyritään edelleen kasvattamaan. Toimialueilla edistetään naisten osallisuutta konfliktinehkäisyyteen, rauhanprosesseihin ja kriisinhallintaan. Naisten osallistuminen esimerkiksi tutkintatiimeihin edesauttaa naisiin ja tyttöihin kohdistuneiden sota- ja seksuaalirikosten selvittämistä.
- Konfliktimaiden vakauttamisessa on tärkeää, että tarjoamme kokonaisvaltaista tukea. Siviilikriisinhallinnan ohella voidaan tarvita sotilaallisen kriisinhallinnan, humanitaarisen avun, rauhanvälityksen ja kehitysyhteistyön keinoja. Myös kansalaisjärjestöjen työllä on erittäin tärkeä rooli.
- Suomi edistää operaatioiden vaikuttavuutta olemalla aktiivinen kehittäjä kansainvälisissä järjestöissä, erityisesti EU:ssa ja YK:ssa. Kehittämistyötä tehdään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka:

- Kriisinhallinta, mukaan lukien siviilikriisinhallinta, on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.
- Demokratia, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat Suomen ulkopolitiikan tärkeitä läpileikkaavia teemoja ja näitä edistetään myös siviilikriisinhallinnan avulla.
- Suomen osallistuminen painottuu sinne, missä tarve kriisinhallinnalle on suurin. Suomi osallistuu erityisesti operaatioihin, jotka toimivat Suomen kannalta maantieteellisesti keskeisillä alueilla.
- Suomi osallistuu laajasti siviilikriisinhallintaoperaatioihin muun muassa itäisessä Euroopassa, Lähi-idässä ja Afrikassa.

Sisäisen turvallisuuden näkökulma:

- Onnistunut siviilikriisinhallinta konfliktimaissa vahvistaa myös Euroopan ja Suomen sisäistä turvallisuutta.
- Asiantuntijoidemme keräämä kansainvälinen kokemus tulee hyötykäyttöön Suomessa. Siviilikriisinhallintatehtävissä asiantuntijoidemme oma osaaminen kehittyy ja heidän kansainväliset verkostonsa laajentuvat, mistä on hyötyä jatkossa heidän arkityössään Suomessa.

Kriisinhallintakeskus:

- Kriisinhallintakeskus on kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettu siviilikriisinhallinnan osaamiskeskus.
- Keskus on asiantunteva siviilikriisinhallinnan operatiivinen viranomainen, joka huolehtii kentällä olevista asiantuntijoista ja vastaanottaa tilannekuvaa operaatioalueilta.

- Kriisinhallintakeskuksen järjestämä koulutus on kansainvälistä huippuluokkaa. Keskus kouluttaa vuosittain noin 100 suomalaista asiantuntijaa omilla tai kansainvälisten partnereiden järjestämällä kursseilla. Kriisinhallintakeskuksen järjestämälle koulutukselle on myönnetty ISO 9001 -laatusertifikaatti (2020).
- Kriisinhallintakeskus on kansallisesti ja kansainvälisesti verkottunut muiden alan tutkimus- ja kehittämistyötä tekevien toimijoiden, kuten yliopistojen, ajatushautomoiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Kriisinhallintakeskuksen oma tutkimus- ja kehittämistoiminta on laadukasta ja tukee kansallisten valmiuksien kehittämistä siviilikriisinhallinnan kysymyksissä.

4. Viestinnän äänensävy

Siviilikriisinhallinnasta viestittäessä:

- Käytetään napakkaa, helposti ymmärrettävää kieltä
- Korostetaan asiantuntijuutta, mutta myös sitä, että kyse on arkisesta työstä turvallisuuden edistämiseksi
- Keskitytään konkreettisiin askeliin ja aikaansaannoksiin

5. Kohderyhmät

- Turvallisuudesta ja kriisinhallinnasta kiinnostuneet toimittajat - ja heidän kauttaan laaja yleisö
- Valtionhallinto
- Poliittiset päättäjät ja eduskunta
- Julkishallinnon, kansainvälisen politiikan, ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja muiden siviilikriisinhallinnalle keskeisten alojen asiantuntijat
- Kansalaisjärjestöt, opiskelijajärjestöt, poliittiset nuorisojärjestöt
- Kansainvälinen yleisö, ml. EU-jäsenmaat ja muut kumppanit

6. Puhujat

- Tehtävissä palvelevat asiantuntijat (erityisesti naiset)
- UM:n turvallisuuspolitiikan ja kriisinhallinnan yksikön johto ja asiantuntijat
- SM:n Kansainvälisten asioiden yksikön johto ja asiantuntijat
- Kriisinhallintakeskuksen henkilöstö
- Ulkoministeriön ja sisäministeriön kansliapäälliköt
- Ministerit

7. Toimeenpanosuunnitelma

Siviilikriisinhallinnan viestintästrategian perusteella linjaministeriöt ja Kriisinhallintakeskus (viestinnän kolmikantatyöryhmä) laativat vuosittain yhteisen toimeenpanosuunnitelman viestinnän toteuttamiseksi. Kriisinhallintakeskus laatii suunnitelman linjaministeriöiden hyväksyttäväksi tulossopimuksen valmistelun yhteydessä ja suunnitelman toteutumista seurataan välituloseskusteluissa.